

LIVET

OCH DÖDEN

Arbetet med livets slut

Att förlora ett väntat barn

David Eberhard
om hur döden gör livet
meningsfullt

Livet och döden

Under sommaren har haft möjligheten att vistas i Grekland en längre tid. Jag har vid flera tillfällen vandrat ensam längs stränder vid det turkosblåa vattnet. Vid flera tillfällen har jag då påmint om en berättelse som inte minst många konfirmander har hört och hämtat tröst ur. Den handlar om mannen som drömde att han gick längs en sandstrand tillsammans med Gud.

På himmelen framträdde scener ur hans liv, och varje scen började med två par fotspår i sanden: det ena spåret var hans eget och det andra var Guds fotspår. När alla scener hade framträtt och han såg tillbaka på sitt liv, lade han märke till att under de allra svåraste och ensammaste perioderna kunde han bara urskilja ett par fotspår i sanden. Detta bekymrade honom mycket och till sist tog han mod till sig och frågade Gud varför han övergett honom under de svåraste vägsträckorna. Gud hade ju lovat att alltid vandra vid hans sida.

Då svarade Gud i drömmen: Mitt älskade barn, jag skulle aldrig överge dig. När du hade det som svårast och du bara såg ett par fotspår – då bar jag dig.

Denna berättelse kan visa på att det finns hopp även när vi själva inte kan eller orkar tro det. Då vakar Gud över att hoppets låga fortfarande flämtar i mörkret.

I denna tidning kan du läsa om olika sidor av döden, saknaden och sorgen.

Sjukhusprästen och obducentteknikern berättar om hur de ser på sitt arbete i livets slut. Familjen som väntade och förlorade en son vid födelsen beskriver sin sorg och hur livet går vidare med lillebror Malte.

Psykiatern Daniel Eberhard berättar varför han tycker att vi måste lära oss att acceptera vår dödlighet, och samtidigt njuta fullt ut av vårt riskabla liv.

Jag hoppas du skall uppleva det som meningsfull läsning. Och önskar dig en fin början på hösten.

Staffan Hellgren
Kyrkoherde

LIVET I DANDERYD NR 3 2007

Redaktion

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se
Christina Högberg, informatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se
www.svenskakyrkan.se/danderyd

Ansvarig utgivare

Staffan Hellgren, kyrkoherde
staffan.hellgren@svenskakyrkan.se

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation
anna@lindlewin.se

Skribenter

Erika Hedenström, Bella Linde,
Mia Sjöström

Mönster

Lotta Kühnlhorn

Fotografer

Elliot Elliot, Susanne Kronholm, Ester Sorri

Tryckeri

Stockholms Läns Grafiska AB, Danderyd

Svenska kyrkan
DANDERYDS FÖRSAMLING

Drömmens verklighet

Våra drömmar upphör aldrig att förvåna oss. De tillhör oss och kan hjälpa oss att förstå vår situation här och nu. Denna drömgrupp arbetar utifrån Montague Ullmans metod.

Tid: Varannan fredag med början 28 sept. Antalet gånger utgår från antalet anmällda.

Ledare: Annika Bengtsson.

Plats: Andrum, Mörby centrum.

Avgift: 400 kr.

Anmälan: Rut Niska Säfström, 08-568 957 36.

Endags-retreater

Lördag 6 okt. 10.00-18.30

i Sättraängskyrkan

Lördag 17 nov. 10.00-18.30

i Petruskyrkan.

Två dagar med djupmeditation, tystnad och andlig vägledning. Meditation enligt zen kommer att läras ut samt andliga övningar enligt Ignatius av Loyola. Du behöver inte ha någon erfarenhet eller trosuppfattning. Retreatledare är Kjell Casserfelt och Monika Regnfors Sjören, präster i Danderyds församling.

Avgift: 200 kr (inklusive lunch, middag, kaffe).

Danderydsstipendiat till Filippinerna

Amanda Jönsson, ungdomsledare i Danderyds församling, åker under hösten till Filippinerna. Amanda har blivit uttagen till stipendiat för utbytesprogrammet "Ung i världsvida kyrkan".

Andlig vägledning

Ord behöver bli levande för att de ska betyda något för oss. Det gäller även Bibeln. Det är först när vi förstår att texterna handlar om vårt liv och har något att säga oss som de blir viktiga. Ignatius av Loyola, jesuitorderns grundare på 1500-talet, utarbetade en metod som förvandlar texterna till något som handlar om "andra för länge sedan" till att den handlar "om oss själva här och nu". Målet är att ge en metod att växa som människa – från att söka och längta till att finna.

Tid: Varannan onsdag 19.00 med början 12 september

Plats: Danderyds kyrka.

Ledare: Monika Regnfors Sjören, 070-740 65 66

Trött redan när du vaknar?

Hur hänger känsla och handling ihop? Hur hanterar man ångest? Vad ska man tänka på i relationen till familj och vänner? Hur lindrar man smärta? Samtalsgrupp för dig med stress- och utmattningssyndrom och som vill komma vidare i livet.

Tid: Fredagar 10.00-12.00 med början 5 oktober, 8 gånger.

Plats: Andrum, Mörby centrum.

Ledare och anmälan: Diakon Gunnel Nyqvist, 08-655 61 52. Ingen avgift.

Myror i brallan...

Är du 7-9 år och gillar att vara ute i naturen? Då är nyingscout i Enebykyrkan något för dig.

Start måndagen 3 september 18.00. (Läs mer på sidan 18.)

Hallå där:

Annsofi Silander, volontär i Andrum sedan starten hösten 2002.

Hur kom det sig att du började?

– Jag såg en annons i församlingstidningen där man sökte volontärer.

Vad är roligt och vad kan vara jobbigt?

– Det är roligt att träffa så många olika människor och känna att de som kommer uppskattar Andrum*. Det som är jobbigt är hjälplösheten man känner när man möter någon som har det svårt. Min uppgift är att vara medmänniska, inte att ställa allt till rätta.

Varför ska man engagera sig som frivillig kyrkan – får man en stjärna i himlen?

– Som frivillig får man inte förvänta sig någon personlig belöning. Det viktiga är att förväntningarna på verksamheten uppfylls. Jag tror att många gärna vill jobba som frivilliga men inte kommer sig för.

(*Andrum är församlingens lokal i Mörby centrum)

Vill du bli volontär? Se sidan 17.

Det bästa med att vara sjukhuspräst är de nära samtal som man får vara med om, säger Kjell Casserfelt. Svårast är när man inte räcker till. Han tror att varje människa är religiös, men med olika förhållningssätt till andlighet.

när det tar

TEXT MIA SJÖSTRÖM PORTRÄTT ELLIOT ELLIOT

SLU

– Mitt arbete handlar mycket om förlust. Om sorg inför och efter döden. Det säger Kjell Casserfelt som är sjukhuspräst på Danderyds sjukhus. Här möter han patienter, anhöriga och personal.

– Mest är jag nog en arbetslivspräst. Personalen behöver pysa och bolla tankar. Om konflikter på jobbet, privata saker som en skilsmässa eller att de känner sig vilslna och vill prata om existentiella frågor. Jag håller också i en del retreatar och meditationskurser för personalen.

I en församling har en präst sina givna uppgifter som dop, konfirmation, vigsel och begravning. Men på ett sjukhus ser arbetet annorlunda ut och mycket handlar om att skapa relationer.

Det är personalen på avdelningarna som kontaktar Kjell, eller någon av hans tre kollegor, för att de ska komma och sitta hos en patient som är på väg att dö. Men de flesta som dör på sjukhuset gör det utan att ha haft kontakt med Sjukhuskyrkan.

Det är inte alltid Kjell har prästkragen på sig när han kommer. Och hur han bemöter patienten beror på situation och människa.

– Jag försöker lyssna in. Det finns så många föreställningar och förväntningar på en präst – så det gäller att vara lyhörd. Jag börjar med att prata lite om ditt och datt, hur länge de varit här och så, för att se vilket samtalsämne de själva tar upp. Om jag märker att patienten sätter stopp, så stoppar jag också. Även patienten brukar känna sig för och det finns ofta en viss

skepsis i början. Men alla vill prata, både troende och ateister, och ofta vill de att jag ber tillsammans med dem.

En kan vilja prata om en konflikt med sitt barn. Någon har begått ett övergrepp, är fylld av ånger och vill ha Guds förlåtelse. En annan vill diskutera sin begravning. Varje berättelse är unik på sitt sätt.

Patienterna brukar inte vilja prata om vad som händer efter döden. Men de upplever det ofta som en lättnad att prata om att de ska dö.

– När man är döende håller man på att förlora sitt liv – det är ju allt man har – för att gå in i en ickeexistens, ett tomrum. Jag tror att varje människa är religiös. Men varje individ har sitt förhållningssätt till andlighet och det ska man respekteras för.

”Ibland kommer anklagelser. De anhöriga svär över Gud och vill ha ett svar på hur det här hemska kunde hända. En del kan vara aggressiva och far ut med: Finns det någon gud? Det ska väl du veta?”

Om patienten ligger i koma är det de anhöriga som Kjell pratar med.

– De brukar vilja att jag håller en liten ceremoni eller akt – att vi ber en bön och sjunger en psalm.

När en patient dör blir de anhöriga alltid erbjudna att se den döde.

– Det är bra att göra. Det blir tydligare och lättare att förstå att personen inte finns kvar längre.

Har en patient varit sjuk länge kan det först kännas som en lättnad när döden kommer och de anhöriga inte behöver åka till sjukhuset varje dag.

– Men sedan kommer saknaden. Då kan de anhöriga behöva prata med någon och vi kan ha en serie samtal. De anhörigas sorg är ofta svårare om de har haft en knepig relation till den döde.

Arbetet på avdelningarna – där döden ofta är väntad – skiljer sig mycket från det på akuten.

– Där hamnar jag rakt i de anhörigas kaos. Jag ser det som min främsta uppgift att hjälpa dem att tänka. Vilka är där? Vilka behöver meddelas? Vem åker hem med vem? Men det handlar också om

krishantering och att bara vara där.

– Ibland kommer anklagelser. De anhöriga svär över Gud och vill ha ett svar på hur det här hemska kunde hända. En del kan vara aggressiva och far ut med ”Finns det någon Gud? Det ska väl du veta?”. Då gäller det att ta det lugnt och inte ge sig in i en diskussion om det finns en Gud eller inte, då är man ute på tunn is.

Vad är det bästa med ditt jobb?

– Närheten i ett samtal. Även om det man pratar om är svårt. Ibland kan jag känna att ”Wow, jag får vara med om det här fascinerande mötet”. Det kan vara fantastiskt att möta gamla troende människor. En del är så trygga i sig själva, i sin tro och att de nu ska dö och komma hem till Herren. Det är stort att vara med om.

Och baksidan?

– När man inte räcker till och inte svarar upp mot sina egna förväntningar och de krav man ställer på sig själv. Det är en besvikelse – det fanns en förväntan som jag inte kunde möta. Eller om jag har sagt att jag ska komma förbi igen, men nästa gång jag kommer är patienten död. Det sitter kvar.

SJUKHUSKYRKAN:

- har funnits på Danderyds sjukhus sedan slutet av 1970-talet.
- är ekumenisk. Från Danderyds församling arbetar här prästerna Kjell Casserfelt och Stefan Bendtz, diakonen Gunnel Nyqvist samt Kerstin Ek från Missionskyrkan.
- kan förmedla kontakt med andra kyrkor och religioner.
- vill vara ett stöd för patienter, anhöriga och personal.
- erbjuder personliga besök, samtal vid sorg och krissituationer, gudstjänstfirande, andakter och nattvard. Dop, vigslar och begravningar äger också rum på sjukhuset.
- har ett andaktsrum på plan 4 i Danderyds sjukhus som är öppet vardagar 8.30 – 16.30.

DANDERYDS SJUKHUS

- är närsjukhus för cirka 430 000 invånare.
- är inriktat på allmän intern medicin, allmänkirurgi, kardiologi, ortopedi, obstetrik och gynekologi.
- har 3 000 anställda.
- har 524 vårdplatser.
- hanterade under förra året 212 000 läkarbesök varav 71 000 akuta.
- I hela sjukhusområdet förekommer cirka 1 600 dödsfall per år.
- genomförde 5 700 förlossningar under år 2006. Ungefär 10 barn per år föds döda och något enstaka dör efter födseln.
- utförde 9 674 operationer i slutenvård och 5 313 i dagkirurgi under förra året.
- invigdes 1922 och hade då 75 anställda och 118 vårdplatser.

KÄLLA: DANDERYDS SJUKHUS

Kenneth Olsson, obduktionstekniker på Danderyds sjukhus.

”Jag behandlar våra patienter som jag skulle vilja att någon annan behandlade mina föräldrar. Man får aldrig bli kall, men man måste ändå hålla distansen.”

Kenneth Olsson, är obduktionstekniker på Danderyds sjukhus. Han talar om vikten av att bemöta döda människor med respekt. Ändå tror han att allt är slut när man dör, att bara skalet av människan blir kvar.

– Obduktion, svarar Kenneth Olsson när telefonen ringer.

– Som dog när? Och han ska finnas här? Ja, det stämmer, ni kan hämta honom på måndag. Och du, han är 1,96 lång och era standardkistor är väl 1,98? Fötterna brukar ju luta lite nedåt.

Kenneth Olsson arbetar som obduktionstekniker på bårhuset. Det har han gjort de senaste 20 åren. Här gör han allt som har med döda människor att göra.

– Jag tar emot de avlidna, jag assisterar vid obduktion och jag ordnar inför visningar av avlidna här i kapellet. Men det är också mycket data, telefon, kontakt med anhöriga, präster, resten av sjukhuset och begravningsbyråer.

Tillsammans med sin kollega ansvarar Kenneth Olsson för de omkring 1 600 människor som varje år dör på Danderyds sjukhus eller i bostäder och på sjukhem i närheten. De flesta är äldre, från femtio år och uppåt, men några få kommer från förlossningen och är nyfödda. De avlidna ligger i ett av bårhusets kylrum i några veckor i väntan på begravning. Bara en del, cirka 300 per år, obduceras.

Hur kommer det sig att du blev obduktionstekniker?

– Fråga mig inte. Jag vet inte. Jag var säljare först men vantrivdes med att sälja på folk saker som de inte behövde, så jag sa upp mig. Efter att ha skickat ut flera jobbansökningar blev jag erbjuden ett jobb på en begravningsbyrå. Några år senare hamnade jag här. I början kändes det konstigt. Men man ska vara ödmjuk och respektfull annars är det inte bra.

Om någon frågar vad han arbetar med säger han att han jobbar på sjukhus.

– Folk har så många föreställningar om döden, bårhus och obduktioner. De ställer många konstiga frågor. Människor nästan frossar i döden nu för tiden. Alla tidningar slår upp död och olyckor stort. Det är som om folk njuter av andras olycka.

Vi sitter på kontoret och pratar. Utanför dörren står en bår med en nyss avliden människa insvept i lakan. Mitt emot ligger ett kylrum fullt av kroppar som Kenneth precis har visat mig, och bredvid är obduktionssalen med sin rad av blanka stålbord belägen. För mig, som inte är van, känns det skönt att kontoret är så vanligt, med skrivbord, dator, telefon och barnteckningar på anslagstavlan. Dem har Kenneths sexåriga dotter ritat.

– Henne har Stefan döpt. Han har även vigt mig och min fru, säger Kenneth och syftar på sjukhusprästen Stefan Bendtz.

– Jag träffade min fru här på bårhuset. Hon jobbade som begravningsentreprenör och hämtade avlidna med jämna mellanrum. Vi började prata och sedan umgås. Det är nio år sedan nu. Att det blev Stefan som

vigde oss beror på att jag har känt honom länge och han är bra – det är alla präster som jobbar här. Jordnära och bra att prata med och inte så strängt religiösa.

Kenneth och hans kollega har mycket att göra med personalen från Sjukhuskyrkan, särskilt när det gäller visningar för anhöriga i kapellet.

– Alla anhöriga är olika och reagerar på olika sätt. En del är lugna, andra upprivna. Vissa går bara in och vänder medan andra ylar och vrålar. Några kan vara fulla. Det finns allt, men jag tar folk som de är. Alla får göra på sitt sätt.

Vad tror du händer med oss när vi dör?

– Jag tror att vi bara är borta. Jag tror varken på någon skärseld eller på något paradiset. När man dör, då är det slut. Men alla tror på sitt.

Den avlidna som kommer till bårhuset har varit en människa men är det inte längre, menar Kenneth.

– Det är bara skalet kvar. Men det är ändå någon som vi ska bemöta med respekt och värdighet. Jag behandlar våra patienter som jag skulle vilja att någon annan behandlade mina föräldrar. Man får aldrig bli kall, men man måste ändå hålla distansen

– När jag åker härifrån på eftermiddagarna så lämnar jag jobbet på jobbet. På min fritid pratar eller tänker jag inte på mitt arbete. Däremot skulle jag aldrig klara av att jobba på en barncanceravdelning. Att lära känna barnen och deras föräldrar, och sedan kanske barnen dör. Det skulle vara för tungt.

Att förlora ett väntat barn

En vecka innan Bo skulle födas slutade hans hjärta att slå. Anja och Jesper Sahlstedt fick en son, men han levde inte längre.

TEXT BELLA LINDE
FOTO SUSANNE KRONHOLM

ANJA OCH JESPER VAR lyckliga över sitt väntade barn. Juni månad var fin det året, krabatens ankomst var väl förberedd och en lång sommar låg framför familjen.

Men en vecka före den förväntade födseln förbyttes glädjen i ofattbar sorg. Med en känsla av att något var fel åkte Anja till Danderyds sjukhus, dit Jesper störtade från jobbet. Där konstaterade en läkare att barnets hjärta hade slutat slå.

– Jag minns att jag sade ”det här går inte”, berättar Anja. Sedan stannade världen.

Anja och Jesper blev väl omhändertagna och förbereddes på att föda fram sitt barn dagen därpå. Sedan tog de taxi till hemmet i Vasastan dit föräldrar och syskon kom för att stötta i katastrofen. Morgonen

därpå åkte de tillbaka till Danderyd.

– Tanken på kejsarsnitt föresvävade oss aldrig, säger Anja. Vi ville föda vårt barn naturligt.

Anja blev igångsatt med värkstimulerande dropp och snarare än någon annat kom Bo. Den 22 juni, i midsommartid 2005, blev Anja och Jesper Sahlstedt föräldrar.

– Han var varm när han kom, berättar Anja. Han var liten och smal, och så oerhört fin.

Personalen på sjukhuset behandlade Bo som ett levande barn. De pratade med honom, gjorde honom iordning och rådde paret att ringa efter sina släktingar så att de fick träffa pojken.

– Vi var med Bo i sex timmar, berättar Jesper. Vi klädde på honom och gosade,

Familjen Sahlstedt: Anja, 33, lärare. Jesper, 36, processingenjör.
Malte, 9 månader, på jorden och Bo, storebror, i himlen.

höll i honom. Sedan valde vi att ta farväl.

– Näst efter beskedet, när de sade att hjärtat slutat slå, var det svåraste just att lämna sitt barn, säger Anja.

Två dagar senare återvände Anja och Jesper till en kurator på sjukhuset. Dessutom mötte de sjukhusprästen Kjell Casserfelt. Tillsammans med honom träffade de Bo igen.

– Han låg i sin lilla kista, berättar Anja. Då kändes det tydligt att han inte var kvar, det var bara hans lilla skal som låg där.

Inför mötet med prästen befarade Anja och Jesper att han skulle prata om Guds mening. Men när Kjell Casserfelt sade det motsatta, att han inte kunde se någon mening, uppstod förtroende.

– På något sätt har Kjell hjälpt oss att förstå och sätta ord på våra känslor. Och inte minst har han sagt att allt det vi tänkte och kände var normalt. Jag hade till exempel skuldkänslor för att jag inte kunde vara en bra mamma och ta hand om Bo. Och jag kunde tycka att det var orättvist att andra omkring mig fått levande barn.

Först efter fem veckor begravdes Bo. Den tiden överlevde Anja och Jesper genom att uträtta en praktisk sak per dag. De valde musik till minnesceremonin, de gick och handlade och Jesper åkte runt till olika gravplatser. På Skogskyrkogården, i ett kvarter där bara barn är begravda, hittade han rätt.

Inför begravningen lade Anja och Jesper ett smycke, brev och fotografier av sig själva i kistan. Och under minnesstunden, som

leddes av Kjell, gavs en levande beskrivning av Bo. Sedan bar Jesper kistan till gravens där Anja, hennes bror och Jespers syster hjälptes åt att sänka ner den i jorden.

– Allt vi gjorde blev minnen av Bo. Det blev hans liv, säger Jesper. Själv är man så förvirrad, så det fysiska blir oerhört viktigt.

Tiden efter Bo har varit tung, men Anja och Jesper har tillåtit sig att sörja ordentligt. En svår sak var att ingen såg att de just blivit föräldrar, de hade ju ingen vagn att dra. En annan att en del vänner inte vågade möta dem i sorgen. Dessutom är det plågsamt att omgivningen glömmar så fort.

En livlina har varit Spädbarnsfonden, en förening för och med människor som har förlorat barn i späda ålder. Dessutom har de haft löpande kontakt med Kjell Casserfelt som i våras fick uppdraget att döpa Bos lillebror Malte.

– Det är vanligt att människor som förlorar ett barn vill ha nya direkt, säger Jesper. Det tänker man redan på BB, som om ett nytt barn vore enda räddningen.

– Men det är inte lätt, förklarar Anja. Jag ville ha ett barn, men jag ville bara ha Bo.

För nio månader sedan kom alltså Malte. Men glädjen till trots finns en ständig sorg efter Bo, en sorg de måste lära sig att leva med. Och Bo finns hos familjen hela tiden, inte minst i form av en teckning ritad av Jespers syster.

På en bänk hemma hos Sahlstedts i Vasastan står bilden av en oerhört älskad liten pojke. Det är porträttet av Anjas och Jespers första barn Bo.

Finns det någon mening med att barn dör?

Kjell Casserfelt är sjukhuspräst på Danderyds sjukhus.

Finns det någon mening med att barn föds döda?

– Nej. Jag kan inte se att Gud skulle ha en mening med att ett barn föds utan liv.

Vill alla som har förlorat sitt barn träffa en präst?

– Oavsett om föräldrarna är troende eller ej vill de flesta träffa mig. Inte minst eftersom de just efter katastrofen knappt vet vad de vill eller ens känner.

Vad har du för uppgift?

– Min roll är att vara människa. Jag tittar och klappar på barnet, hjälper föräldrarna att tänka efter vad de vill och försöker hjälpa dem att formulera sin sorg.

– Viktigast är att vara närvarande och inte minst försöka befria föräldrarna från ilska och skuldkänslor. Aggressioner mot barnmorskor och läkare, ilska mot partnern som inte tyckte man skulle åka till sjukhus "i onödan", eller skuldkänslor för att man inte själv förstod. Sådant står i vägen för sorgearbetet.

– Dessutom uppmanar jag föräldrarna att samla släkt och vänner kring barnet. Att många har träffat ens barn kan underlätta i sorgearbetet.

Varför är det viktigt med en minnesstund?

– Att som förälder orka genomföra en minnesstund handlar om att ta ansvaret som mamma och pappa. Det ger ofta en väldig kraft för att orka gå vidare.

(Varje år föds nära 6 000 barn på Danderyds sjukhus. Ungefär tio av dem föds döda och något enstaka dör just efter födseln.)

MÖTET

David Eberhard om

meningen med döden

I sin uppmärksammade bok *I trygghetsnarkomanernas land* argumenterar psykiatern David Eberhard för att vår rädsla för döden och vårt behov av trygghet till varje pris stjäl vår livskvalitet. Någonting har gått snett, menar han, när vi lever som att döden är ett naturvidrigt undantag som ska undvikas till varje pris, istället för en självklar del av livet.

TILL ATT BÖRJA MED hade David Eberhard inga som helst tankar på att läsa medicin, tvärtom. Som son till en psykiater och med två syskon som valde att bli läkare skulle han verkligen inte bli läkare, och aldrig i livet psykiater. I dag är han överläkare i psykiatri vid St. Görans sjukhus och chef för psykakuten, en enhet som ger vård till flera av samhällets mest utsatta grupper, till många av Stockholms hemlösa och till föräldrar till apatiska flyktingbarn, bland andra.

Han kommer till intervjun med en liten baby på axeln och mjölkfläckar på kavajen. Sonen, som snart ska lämnas över till mamma för mat och vila medan vi pratar, är David Eberhards femte barn. Det var när han som ung förlorade sitt första barn, en flicka, i samband med förlossningen, som en längtan efter att hjälpa andra växte fram och han bestämde sig för att bli läkare i alla fall. Det var också sorgen efter dotterns död som väckte de tankar som så småningom ledde fram till *I trygghetsnarkomanernas land*.

– Att förlora ett barn är bland det allra värsta man kan vara med om. Och när vår dotter dog fick det oerhörda konsekvenser

för mig och min dåvarande hustru. Vi blev helt förstörda, och att vi inte hade några verktyg för att hantera vår förlust förstörde också vårt förhållande. Efterhand fick det oss båda att fundera över hur det kan komma sig att vi blivit så fruktansvärt påverkade av en händelse som, hur tragisk den än är, trots allt är naturlig. Om vi inte måste ha varit hemskt överbeskyddade för att reagera som vi gjorde.

Under sina tjugo år inom psykiatri, först som skötare, så småningom som läkare, har David Eberhard lagt märke till att människor i allt högre grad söker vård för svårigheter som han menar egentligen är en naturlig del av livet. Stress på jobbet eller att någon har blivit lämnad av sin pojkvän utlöser allt mer extrema reaktioner. Det är som om vi får allt svårare att klara av livet som det är. När han dessutom märkte hur det kom allt fler forskningsrapporter och larm som uppmärksammade oss på nya faror och hot i vår vardag, saker som för tio - tjugo år sedan inte alls ansågs farliga, samtidigt som myndigheter och lagstiftare ersatte allt mer av individens eget ansvar för att förhålla sig till vardagens risker med lagar och förordningar,

började han fundera på hur det kan komma sig att vi som har större trygghet än någonsin ändå upplever världen och livet som så hotfullt. Något han menar bottnar i vår brist på beredskap inför döden.

I sin bok beskriver David Eberhard hur han fram till dotterns död själv levt med bilden av Sverige som ett land där inget farligt någonsin händer, där spädbarn inte dör. En falsk trygghet som gjort att han faktiskt inte hade tagit till sig livets allra mest grundläggande faktum, att alla som lever ska dö. Och att det kan hända när som helst. En förträngning som finns i hela västvärlden i dag, men som är särskilt påtaglig i Sverige.

– En vanlig modell för att förklara typiskt svenska samhällsfenomen är ju att hänvisa till att vi till skillnad från våra grannar i Europa inte har upplevt världskrigens fasor, en annan är att titta på de socialdemokratiska strävandena efter att bygga upp Folkhemmet och välfärdstaten. Men när det gäller vårt kulturella förnekande av döden och dödligheten så tror jag att det också har mycket att göra med att Sverige är ett så pass genomsektulerat land.

"Om vi trycker bort insikten att vi ska dö, så lever vi också

– Alla religioner erbjuder någon sorts förståelse av döden som en meningsfull del av livet, men eftersom vi förlorat insikten om att döden ger livet mening har den förvandlats till något fruktansvärt i vår föreställningsvärld. Om livet här och nu är allt som är värt något, så upplevs döden som en kränkning av livet som vi måste hålla ifrån oss till varje pris.

– Religionerna erbjuder ju också människor riter kring döden. När någon dog, så visste man vad man skulle göra för att minimera skadorna. I dag vet vi ju inte hur vi ska bete oss för att ta oss igenom sorgen på ett bra sätt. Estonia-katastrofen är ett tydligt exempel på nationell nivå. I äldre tider när ett skepp förläste så fanns det en ritualberedskap som hjälpte både individen och kollektivet att komma över förlusten och smärtan, men när Estonia förläste visste man inte längre hur man skulle bete sig. Bärga eller inte bärga? Täcka över eller inte? Att det fanns så många möjliga handlingssätt och att alla möjligheter hela tiden hölls öppna medan de ansvariga velade hit och dit, rädda för att ta ett oriktigt beslut, tror jag verkligen var till skada för dem som förlorat en anhörig. Forskning har visat att för den som befinner sig i kris är ovissheten många gånger mycket värre än ett negativt besked.

– Vi lever i ett ritlöst samhälle i dag och det vi inte vet hur vi ska hantera på ett klokt och ansvarsfullt sätt blir helt förstärkt mer skrämmande för oss. Det kan vara en anledning till att vi har så svårt att hantera döden, och många gånger också livet, som döden är en ofrånkomlig del av.

Alla vill tala med David Eberhard om det där med cykelhjälmen. I I trygghetsnarkoma-

nernas land argumenterar han för att om vi vidtar för många åtgärder för att skydda oss från det som är farligt så påverkar det vår livskvalitet negativt. Dels därför att vi blir allt mindre motståndskraftiga mot livets svåra och smärtsamma sidor, dels därför att vi lever i en opåkallad känsla av att världen är mer otrygg och farlig än den faktiskt är. Ju mer vi skyddar oss desto farligare verkar vi också uppleva den, menar han. Men när vi anpassar oss till lagar, förordningar och säkerhetsåtgärder av olika slag uppstår också andra problem, till exempel att vi blir allt sämre på att själva bedöma risker, något som på sikt faktiskt kan bli farligt. Därför menar David Eberhard att vuxna måste förhålla sig kritiskt till alla påbud och tendenser kring barns säkerhet, till exempel fundera på om det verkligen alltid är farligt för en åttaåring att gå ensam till skolan, eller att cykla utan cykelhjälme.

– Min uppgift som förälder är faktiskt inte att göra barnens liv så tryggt som möjligt. Det är att förbereda dem för vuxenlivet, och för att leva livet fullt ut måste man kunna hantera svårigheter, faror och sorg eftersom det oundvikligen ingår i varje människoliv. Att klara av svårigheter är också vad som får oss att utvecklas som människor, och vad händer om vi i vår vilja att skydda dem renser våra barns liv från allt svårt. Hur väl förebereder vi dem då?

– Sedan är det en stor skillnad på en cykelhjälme som väl är en vettig idé och en lag om att alla barn alltid måste använda cykelhjälme. Dels därför att det lagstiftar bort vårt eget omdöme, dels därför att det är svårt att veta var vi ska dra gränsen om vi ska lagstifta bort allt farligt. För tjugo-

fem år sedan var det väl ingen som överhuvudtaget tyckte att det var särskilt farligt att cykla, och en cykelhjälmslag hade uppfattats som absurd. I dag tycker de flesta att lagen är rimlig, men var ska vi stanna upp och säga; nu räcker det. Det här är en acceptabel nivå av farlighet?

– Det finns dagis där barnen måste ha cykelhjälme när de cyklar trehjuling på gården. Om tio år har vi kanske en lag som säger att alla som cyklar trehjuling på gården måste bära hjälm. Ytterligare några år fram i tiden kommer vi kanske att tycka att gåhjälme är en bra idé, eftersom det faktiskt händer att barn snubblar och slår sig ibland. I vår desperata längtan efter att inget ont ska hända våra barn blir vi rädda för allt mer hela tiden och vad skapar vi då för värld för dem att växa upp i?

– Därför är det viktigt som förälder att inte bara dras med i de här stämningarna utan att själv reflektera över vad som är reella hot för mina barn och vad som faktiskt inte är det.

Med nya tekniska och medicinska framsteg och med de oändliga valmöjligheter som vi ställs för i dag har det vuxit fram en känsla av att det vilar på oss att genom riktiga beslut behärska livet så att inget ont någonsin händer, menar David Eberhard. Många av oss lever med en livsperfektionism. Vi ställer orimliga krav både på oss själva och på vad livet ska kunna innebära av lycka och välmående. Inget får längre skava, gå fel eller göra ont. David Eberhard ser också en tendens att vi ställer allt mer orimliga krav på vad samhället ska kunna göra för oss när vi möter svårigheter, därför vill han se att myndigheter och lagstiftare tar sitt ansvar och börjar göra reda i vad det

lite mindre.”

egentligen är rimligt för den enskilde att begära av det gemensamma. Kanske måste vi på nytt definiera vilka svårigheter och smärta som är en naturlig och rimlig del av livet.

Vilken är då mening med döden?

– Jag tror verkligen att döden borde kunna vara lika meningsfull för den som är ateist som för den som har en tro. Innan vi föddes fanns vi ju inte, och sedan vi dött finns vi inte mer. Men ingen människa är ju skrämmd eller kränkt över att inte ha funnits före födelsen, så varför skulle vi inte kunna tänka och känna på samma sätt inför det faktum att vi inte längre kommer att finnas efter döden?

– Jag har träffat många döda, och det som slår en i en död människas närhet är att det ser så otroligt fridfullt ut. Jag vet inte om det finns ett liv efter döden eller ej, men hur som helst är jag säker på att döden inte är något man behöver vara rädd för.

– För mig är meningen med döden att den sätter punkt för livet. Just att livet inte varar för evigt är också det som ger det värde. Jag kan inte tänka mig ett värre helvete än att leva för evigt. När min dotter Ella var riktigt liten var det ett sådant äventyr att ta en promenad med henne. Hon lade märke till allting omkring sig och hade en sådan otrolig glädje av minsta lilla; Åh, titta pappa, en pappersbit! Betongputs! En sådan hänförelse inför livet skulle vara otänkbar om vi levde för evigt. Att inte ta livet för givet, utan att verkligen leva det här och nu, för mig är det meningen med livet.

– Därför är det min övertygelse att om vi trycker bort insikten om att vi ska dö, så lever vi också lite mindre.

Namn: David Eberhard.

Ålder: 40 år.

Familj: Sambo Linda, barnen Arvid 11 år, Cornelia 8 år, Ella 2 år och Ludvig 2 månader.

Läser: Culture of fear revisited av Frank Furedi.

Reser till: Skåne över sommaren.

Ser fram emot: Att få vara ledig med min familj och att min bok *I trygghetsnarkomanernas land* kommer ut i pocket under sommaren.

Hösten 2007

GUDSTJÄNSTER

Danderyds kyrka

Söndagar 11.00

Djursholms kapell

Söndagar 11.00

Enebykyrkan

Söndagar 11.00

Sätraängskyrkan

Torsdagar 19.30

Petruskyrkan

Vissa söndagar 16.00 eller 19.00

Diakonimässa med lunch och föredrag

Söndag 2 september 11.00
i Danderyds kyrka,
Monika Regnfors och försam-
lingens diakoner. Kyrklunch i
Danderyds församlingsgård
med Louise och Lars Danielsson,
författare till boken "Huset som
ville ha en trädgård" – tankar
om livet i samklang med miljön.

GUDSTJÄNSTER

annonseras i

Stockholms Stifts
gudstjänstannons
i DN och SvD

PÅ FREDAGAR

[www.svenska.kyrkan.se/
danderyd](http://www.svenska.kyrkan.se/danderyd)

KONSERTER

Torsdag 20 september 14.00

Djursholms kapell

"Lyzzna"

Ingemar von Heijne, en orgel,
ett piano och en gramfon.
Kanske en kopp kaffe också...

Söndag 23 september 19.00

Danderyds kyrka

Musik och mystik

Anders Ölund, orgel
och Monika Regnfors Sjören,
textläsning.

Söndag 7 oktober 16.00

Sätraängskyrkan

Söndagsmusik

Barkarbyensemblen under
ledning av Gunnar Blomström.

Söndag 14 oktober 16.00

Danderyds kyrka

Musikgudstjänst på

Tacksägelsedagen

Sonny Wallentin, tenor
Joakim Wangendal, trumpet
Danderyds kyrkokör
Anders Ölund, piano/orgel
Ingibjörg Gudlaugsdóttir,
dirigent.

Torsdag 18 oktober 19.30

Djursholms kapell

En kväll med Alice Tegnér

Kapellkören, Cecilia von Heijne,
allsång och brevläsning.

Torsdag 25 oktober 14.00

Djursholms kapell

"Lyzzna"

Ingemar von Heijne, en orgel,
ett piano och en gramfon.
Kanske en kopp kaffe också...

Söndagen 11 november 16.00

Danderyds kyrka

Requiem av Gabriel Fauré

för solist, kör och orkester. Lisa
Gustafsson, sopran, Carl
Ackerfeldt, baryton,
Koralkören, och Erna Scherwin
dirigent.

Söndag 2 december 19.00

Danderyds kyrka

Advents- och julkonsert

med Koralkören, solister och
instrumentalister.

Lördag 8 december 16.00

Djursholms kapell

Julkonsert

Kapellkören med gäster.

Vem bryr sig... om mig?

Under september är det
diakonins månad. Inom
Danderyds församling arbetar
diakonin med bland annat
mötesplatser för olika åldrar
som Andrum i Mörby centrum,
Afternoon tea på Kevinge
Wårdshus, Tillsammans i
Enebykyrkan m. m. Dessutom
finns sorgbearbetningsgrupper,
enskilda samtal och en grupp
för stress- och utmattnings-
syndrom.

KREATIVA KURSER

Helgkurs i glasmålning

Lördag 8 september 10.00-16.00
och söndag 9 september
12.00-16.00.

Ledare: glasmålare Lena
Falkman

Plats: Petruskyrkan.

Avgift: 250 kr inkl. material.

Ikonmålning

Start onsdag 19 sept. 18.00-21.00

Ledare: Pyret Sellberg.

Plats: Sätraängskyrkan.

Avgift: 525 kr inkl. material.

Keramik

Barn/ungdom 8-14 år.

Start: tisdag 4 sept. 16.30-18.00.
12 gånger.

Avgift: 525 kr inkl. material.

Vuxen/barngrupp

Start: torsdag 6 september
18.30-20.30. 12 gånger.

Ledare: Berna Lindahl.

Avgift: vuxen 825 kr,
barn 475 kr inkl. material.

**Anmälan till samtliga
kurser: Rut Niska Säfström,
08-568 957 36.**

FÖREDRAG

Etiska problem – en prövning med känsla och tanke

Etik behandlas ibland som en fråga om att välja mellan olika värden och normer. Men vi står också inför många konkreta etiska frågeställningar både som privatpersoner, medborgare och yrkesverksamma. Denna kväll behandlar några konkreta problem, en del av dem hämtade från olika samhällsverksamheter.

Föreläsare är Erik Blennberger, teologie doktor vid Ersta Sköndal högskola och ledamot i Socialstyrelsens etiska råd för socialt arbete.

Måndag 24 september 18.00 i Enebykyrkan
Inträde 100 kr. Soppa serveras från 17.30

Pilgrimsvandring – vad är det?

Monika Regnfors Sjörén berättar om pilgrimsvandringen ur ett historiskt och praktiskt perspektiv i Danderyds kyrka onsdag 17 oktober 19.00. Pilgrimsvandringen kan ses som en livsresa i miniatyr. I maj 2008 utgår en pilgrimsresa från Danderyds församling till Santiago de Compostela. För information, kontakta Monika Rengfors Sjörén, 070-740 65 66 eller monika.regnfors.sjoren@svenskakyrkan.se

FRIVILLIGARBETARE

Visst är det kul att göra något för andra – och dessutom lära sig något nytt eller lära sig något om sig själv? Att vara frivilligarbete i Danderyds församling handlar just om det.

Idag arbetar drygt 100-talet personer i olika åldrar utan ekonomisk ersättning med olika volontäruppgifter inom församlingen. Utan dessa skulle det inte vara möjligt att ha ett så varierat, utåtriktat och engagerat arbete.

Vi hoppas att du är intresserad av att bidra med det du är bra på till exempel som konsertvärd, skådis/statist i Skolkyrkans vandringar för barn, volontär inom Sjukhuskyrkan eller Andrum, marknadsförare eller kaffevärd. Volontärbetet är inget livstidsuppdrag, du kan välja mellan att göra något vid ett fåtal tillfällen, engagera dig varje vecka eller under en längre tidsperiod.

Som volontär deltar du i tre grundläggande informations- och utbildningstillfällen söndagarna 7/10 och 21/10, 4/11, 18/11 13.00-15.00 (11.00-13.00 gudstjänst och lunch) vilket även erbjuds nuvarande frivilligarbete.

Anmäl ditt intresse till församlingspedagog Rut Niska Säfström, 07-568 597 36 eller rut.niska.safstrom@svenskakyrkan.se under september.

Stöd i sorgen på Danderyds sjukhus

Genom att tala med och träffa andra som också har förlorat en närstående kan man komma att se på sin sorg med nya ögon, säger Gunnel Nyquist. Hon leder sorgegrupper på Danderyds sjukhus.

– Rädslan för döden är otroligt stor i vår kultur. Det enda som är säkert är att vi en gång ska dö, ändå tänker många att "det gäller alla andra, men inte mig". Men förr eller senare tvingas vi att konfronteras med döden, och genom att ställa oss ansikte mot ansikte med den kan vi få en bättre livskvalitet.

Det säger Gunnel Nyquist som är diakon på Danderyds sjukhus. Här leder hon bland annat sorgegrupper för anhöriga som förlorat någon nära. I gruppen träffar man andra som har drabbats av samma sak.

– Man hjälper och stöttar varandra, ger och tar. Sorgegrupperna är ett sätt att börja tänka framåt och hitta möjligheter att gå vidare. Jag ser verkligen en förändring hos deltagarna, de blir med tiden öppnare mot andra människor och mot livet. Gemenskapen blir stark och många deltagare fortsätter att umgås även efter terminens slut. De går promenader, äter middagar eller går på teater tillsammans. Andra blir engagerade i kyrkans övriga verksamheter.

– Det är till och med ett par som har hittat varandra genom sorgegruppen.

De som inte vill prata om sin sorg tillsammans med andra kan i stället träffa Gunnel, eller någon av de andra på Sjukhuskyrkan, för flera enskilda samtal.

– Några säger att de inte vill komma alls, att de klarar av sorgen inom familjen. Men jag tycker inte att man kan tala lika fritt med sina familjemedlemmar därför att man tar hänsyn till varandra. Alla har haft olika relationer till den döde. Att vara med i en samtalsgrupp är mer neutralt.

När någon mister en nära anhörig kan omgivningen känna en osäkerhet över hur de ska bete sig mot personen som har sorg. Det kan vara svårt att veta vad man ska säga eller göra.

– Håll dig inte undan! Gå emot din egen rädsla och osäkerhet och möt människor i sorg.

Gunnel själv försöker alltid vara aktivt närvarande när hon möter människor i sorg eller någon som snart ska dö.

– Man kan inte ha tankarna på något annat och det gäller framförallt att lyssna, lyssna, lyssna.

MIA SJÖSTRÖM

Välkommen:

BARN

Kyrkans förskola (1-5 år)

I våra hemtrevliga lokaler med fina lekplatser erbjuder vi förskola där musiklek och uteliv är en del av vår profil. Kristen tro finns med på ett naturligt sätt och varje förskola har "sin" präst och musiker som utifrån barnens perspektiv och villkor för samtal om livets viktiga frågor. Heldagsomsorg i Djursholms församlingsgård, Enebykyrkan och Petruskyrkan. Maxtaxa. Ålder: 1-5 år För ytterligare information är du välkommen att ringa förskolechef Elisabeth Klang Mattsson, 08-568 957 16.

Öppen förskola, ålder 0-3 år

Djursholms församlingsgård.

Start: 12/9.

Onsdagar kl. 9.30-12.00

Ansvarig: Ann-Sofi Silander

Petruskyrkan, start 11/9.

Tisdagar kl. 9.30-12.00.

Ansvarig: Ann-Sofi Silander

Klapp och klang (3-4 år)

Danderyds församlingsgård

Fredag kl. 15.15-15.50

Ansvarig: Erna Scherwin

Vardagsgudstjänster

Djursholms församlingsgård

Torsdagar kl 9.30. 20/9 och 25/10

i Djursholms församlingsgård.

Samt barnens adventsgudstjänst 29/11 9.30 i Djursholms kapell.

Vid gudstjänsterna medverkar Ulrica Aspenberg, präst och vid flygeln Ingrid von Heijne.

Petruskyrkan

25/10 och 20/12 9.30 med

Per Mellqvist.

Söndagskola

Söndagar 11.00 i Enebykyrkan.

Start 2/9.

Scouting

Som scout lever friluftsliv och lär sig allt från att göra upp eld och knyta knopar till att vara en god kamrat och ha kul tillsammans med sin patrull. Vi träffas i Enebykyrkan.

Nyingscout, åk 1-3

Måndagar 18.00-19.00. Start 3/9

Scout, åk 4-6

Tisdagar 18.30-20.00. Start 4/9

www.kyrkanienebyberg.se

UNGDOM

Konfirmation

För de flesta är konfirmationen en betydelsefull tid och roligt minne som man har med sig hela livet med nya kompisar och värdefulla erfarenheter.

Konfirmationstiden handlar om att ge sig själv tid att samtala och fundera tillsammans med andra om livets små och stora frågor. Prästerna i Danderyds församling har inte färdiga svar på allt men de har stor erfarenhet av att samtala om livsfrågor och kristen tradition och tro. Du kan välja mellan att åka på sommarläger på Stegeborgsgården, Sättra Brunn eller Ramundberget.

För dig som vill läsa under höst, vinter och vår erbjuder vi veckoläsning eller grabbgrupp. Gålöläget är ett integrerat läger, arrangerat av Stockholms stift, och vänder sig både till förståndshandikappade och icke handikappade ungdomar. Anmälan senast 7 september. Broschyr för hösten 2007

och sommaren 2008 beställs av rut.niska.safstrom@svenskakyrkan.se

Ungdomskvällar

Olika program och aktiviteter.

Varje torsdag i Petruskyrkan

19.00- ca 21.30.

Start: 13/9. Kontakt: Magnus

Ludvigson, 070-778 77 45.

Tonår

Programkvällar för dig som är 13 år och uppåt. Fredag 19.00 i Enebykyrkan. Start i början av september.

www.kyrkanienebyberg.se

VUXNA

Kropp och Själ

Danderyds församlingsgård

Gymnastik för äldre, start 17/9.

Måndagar 10.00.

Ledare: Britt Hellberg

Avgift: 100 kr/termin.

Kontakt: Inessa Reijer 08-568 957.

Att mötas i vård och omsorg

Ett utbildningsprogram i etik och livsfrågor för vårdpersonal. Åtta träffar med olika förelä-

sare. Start: 24/9 i Danderyd församlingsgård.

Anmälan: Gunnel Nyqvist, diakon, 08-655 61 52.

Utmattad av stress eller kroniskt trött?

Samtalsgrupp för dig som yrkesarbetar och har stress- och utmattningssymtom och/eller kronisk trötthetssyndrom. Höstens första träff är fredag 5/10 10.00-12.00. Åtta träffar plus en träff med uppföljning. Anmälan: Gunnel Nyqvist, diakon, 08-655 61 52.

Seniorqigong

Enebykyrkan.

Tisdagar 11.00, start 18/9.

Ledare: Ros-Mari Sandahl

Avgift: 100 kr/termin

Anmälan: Inessa Rejer,

08-568 957 21.

Sorgebearbetning

En samtalsgrupp för stöd i sorg som är öppen för alla, oberoende av livsåskådning.

Torsdagarna 20/9, 4/10, 18/10,

1/11, 15/11, 29/11 13.30-15.30.

Sjukhuskyrkan, Danderyds sjukhus.

Vi erbjuder även grupper för barn. Gunnel Nyqvist, diakon, 08-655 61 52.

Lovsång- och bönegrupp

Ett tillfälle då vi ber för vår församling, kyrka och omvärld. Tisdagar 19.00, ojämnta veckor, i Vagnslidret Sättraängskyrkan 11/9 -14/12. Lennart Rapp, 08-644 48 72.

Kvinnodialog

Söker du efter ett sammanhang för utbyte av tankar om livet,

tro och tvivel? Välkommen till vår grupp som träffas i Vagnslidret Sätträängskyrkan 10.00-12.00 följande datum: 1/9, 29/9, 20/10, 10/11, 1/12.
Lisbeth Cassemar, 08-755 86 88.

Män emellan

Samtalsgrupp för män. En plats där man kan byta erfarenheter om livet och om tron. Lördag 8/9, 29/9, 20/10, 10/11, 1/12 10.00-12.00 i Gula rummet vid Sätträ prästgård.
Johan Olsson, 753 37 76 eller 070-249 00 75.

Inspirationsdag

Lördag 27/10 i Petruskyrkan.
Ansvarig: Lennart Rapp.

TRÄFFPUNKTER

Andrum

Öppen verksamhet med rum för stillhet, enskilda samtal, musiklyssning, lunchföredrag, handmassage m. m. i Mörbys centrum, plan 5 – uppgång Vårdcentralen. Måndag-torsdag 12.00-16.00. Varje dag 12.00-ca 12.15 är det en kort andakt. Kontakta Rut Niska Säfström. 08-568 957 36, för mer information.

Afternoon tea

Föreläsningar, andakt och musik. Onsdagar 14-15.30 i matsalen på Kevinge äldreboende.
Kontakta Rut Niska Säfström 08-568 957 36, för mer information.

Aupair meeting/

Mötesplats för barnflickor

Djursholms församlingsgård

International group. A place where you can get to know other aupair's, learn from each other, have a coffee and a laugh...

Marianne Wilöf will support you in discussions about aupair's work situation. Thursday 7 pm.
Contact: Marianne Wilöf, 070-529 69 22. First meeting 6th of september.

Djursholms kyrkliga arbetskreter

Intressanta föredrag och trivsamt umgänge vid kaffebordet. Arbetskreten träffas varje måndag 12.00 i Djursholms församlingsgård. Start: 24/9.
Kontakt: Inessa Rejer, 568 957 21.

Tillsammans

Intressant program, smörgåslunch och andakt i trevlig samvaro med andra - det är Tillsammans. Träffas 13.00 i Enebykyrkan vid Eneby torg och fredagarna 14/9, 28/9, 12/10, 26/10, 9/11, 23/11, 7/12, 14/12.
Kontakt: Inessa Rejer, 568 957 21.

Livsglädje

Program, servering och andakt för daglediga. En tisdag i månaden i Enebykyrkan 14.00.
Kontakt: Ragnar Karlsson, 08- 510 501 73.

SJUNG I KÖR

Läs mer om vår körverksamhet på www.svenskakyrkan.se/danderyd

KONTAKTA OSS

Svenska kyrkan i Danderyd

Växel: 08-568 957 00

måndag, tisdag, torsdag och fredag 9.00-12.00

Onsdag 13.00-15.00

Adress: Box 2021,

182 02 Danderyd

Fax: 08-568 957 28

www.svenskakyrkan.se/danderyd

Danderyds församlingsgård Expedition, Klockargårdsv. 2 Gudstjänstinformation 08-568 957 34.

Kyrkogårdsförvaltning

Chef Per Laving,

08-568 957 40, 08-568 957 92.

Informatör

Christina Högberg, 08-568 957 08.

Församlingspedagog

Rut Niska Säfström,

08- 568 957 36.

Förskolechef

Elisabeth Klang Matsson,

08-568 957 16.

VÅRA KYRKOR

Altorps kapell, Ymervägen 55,

Djursholm, 08-755 44 86,

Danderyds kyrka, Angantyrsv.

Danderyd, 08-568 957 64.

Djursholms församlingsgård,

Bragev. 32 A, Djursholm

08-568 957 57.

Djursholms kapell, Danav. 9,

Djursholm 08-755 37 83.

Enebykyrkan, (samarbetskyrka)

Enebytorget, 08-758 66 52.

Petruskyrkan, Kyrkv. 27,

Stocksund, 08-568 957 54.

Sätträängskyrkan, Sjöbergsv.

Danderyd 08-92 71 20.

Sjukhuskyrkan,

Danderyds sjukhus.

Växel: 08-655 50 00

Exp: 08-655 67 79.

Kyrkoherde

Staffan Hellgren, 08-568 957 01, 070-625 13 15.

Präster

Ulrica Aspenberg, 08-568 957 20 070-497 32 14, 08-753 11 99.

Lisa Axelsson Runeborg, 08-568 957 41, 073-637 99 46.

Fredrik Hesselgren, 08-568 957 15, 073-201 94 91.

Magnus Ludvigson, 08-568 957 23, 070-778 77 45.

Per Mellqvist, 08-568 957 15 070-749 22 00.

Monika Regnfors Sjören 08-568 957 20, 070-740 65 66

Jennie Wall, 08-568 95 719, 070-740 65 66.

Sjukhuspräster

Stefan Bendtz 08-655 51 94, 0740-36 04 23, 08-91 50 75.

Kjell Casserfel, 08-655 67 46, 070-249 50 77.

Diakoner

Catharina Björnstedt, 08-568 57 29, 070-229 88 76.

Gunnel Nyqvist, 08-655 61 52 070-333 22 28.

Inessa Rejer 08-568 957 21, 070-545 06 42.

Bokning

Dop, vigsel och begravning:

Åsa Ekdahl 08-568 957 10

Samlingssalar Husmor Elisabeth Wiklund (Danderyds förs.gård)

08-568 957 35, 070-221 11 10, Husmor Lisbeth Spångberg.

(Djursholms förs. gård)

070-565 63 66.

Ingrid von Heijne (Djursholms kapell) 070-676 37 83.

” Det gick en gammal odalman
och sjöng på åkerjorden.
Han bar en frökorg i sin hand
och strödde mellan orden
för livets början och livets slut
sin nya fröskörd ut.
Han gick från soluppgång
till soluppgång.
Det var den sista dagens morgon.
Jag stod som harens unge,
när han kom.
Hur ångestfull jag var inför
hans vackra sång!
Då tog han mig och satte mig
i korgen och när jag somnat,
började han att gå.
Döden tänkte jag mig så. ”

AV BO SETTERLIND,
FÖRFATTARE OCH POET